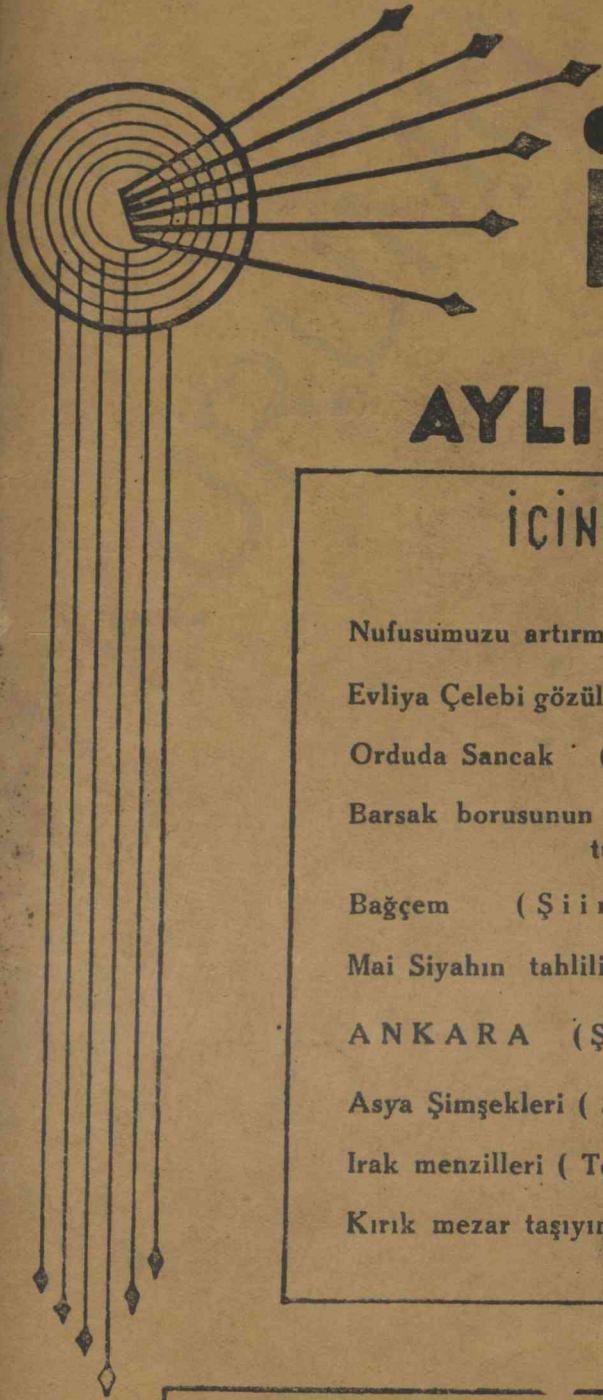




İNANÇ

AYLIK DERGİ

İÇİNDEKİLER

Nufusumuzu artırma yolları:	Sait Tokatlı
Evliya Çelebi gözüle Denizli:	F. A. Akça
Orduda Sancak (Şiir) :	N. K.
Barsak borusunun hayvani } tufeylleri }	Dr. Süzan Güney
Bağçem (Şiir) :	E. Tuğal
Mai Siyahın tahlili :	F. Erdoğan
ANKARA (Şiir) :	Hasan Türker
Asya Şimşekleri (Şiir) :	Sedat Kızıllık
Irak menzilleri (Tefrika) :	Ata Lütfi Özdil
Kırık mezar taşıym (Şiir) :	Necip Rahmi Tokat

SAYI

16

DENİZLİ

HALKEVİ

CUMHURİYET BASIMEVİ — DENİZLİ 3

İNANÇ

AYLIK HALKEVİ DERGİSİ

SAYI: 16

Haziran 1938

İMTİYAZ SAHİBİ : ETEM MUTLU

Nüfusumuzu artırma yolları

Nüfusumuzu arttıracak tedbirlerden mühim ad olunacak diğer yapılacak işlerimiz de vardır.

Çocuklarımızın ölümüne sebep olanlardan biride anasız babasız kalan çocukların bakımsızlığıdır. Bunu göz önünde tutmağa mecburuz.

Anasını ve babasını gaip edip fakir kimselerin elinde kalan çocuklar bakımsızlık yüzünden zayıf ve hastalıklı olarak cemiyet içinde tutunamayacak bir halde yetişiyorlar. Bunlar ölmeseler bile yetiştikleri zaman sıhatları yerinde olmadığından nesil yetiştirecek kudret ve kabiliyeti gaip ediyorlar.

Çoğu da telef olmaktadır. Bu yüzden her sene için sayısı zihinlerimizi bulandıracak adet ve nisbette çocuk vefiyatına şahit olduğumuza şüphe etmeyelim. Çocuk vefiyatını tanzim edecek iyi bir istatistik büromuz olsada bu tarzda vuku bulan vefiyat nisbeti tesbit edilse çok ehemmiyet vereceğimiz ictimâî meselelerimizden birinin de bu olduğuna tam kanaat getirecek neticelere varırız. Babası belli olmayan çocuklar da ağıktan itlaf edilmektedir.



Babası meydana çıkmayan nikâhsız temaslardan doğan çocukların anaları kendi günahlarını kapayabilmek düşüncesiyle hemen umumiyetle evlâd şefkatından silkinüp çekiniyorlar. Merhametsiz bir ana oluyorlar. Meydanda kalan bu çocuğu so-kağa bırakmak, öldürmek, boğmak tabii işleri arasında yer tutuyor.

Bunların önünü alacak tedbirlere ihtiyaç pek fazladır. Türkiyede Himayeietfâl teşkilâtını şumüllü bir hale getirerek bu gibi çocukların babası belli olmayan ve anası ve babası öldüğünden meydanda kalan veya fakir olması yüzünden babasının anasının ihtimam ve şefkatına mazhar olamayan çocukları toplayarak bakacağı ve yetiştireceği müesseseleri açması, yapılması zaruret halini alan işlerin başında bulunmaktadır. Hattâ o derecede böyle bir teşkilât yapmalıyız ki; her beş Vilâyetin bir muntaka merkezine bağlanarak merkezlerde çocuk yetiştirme ve bakım yurdları kurulmalıdır. Himayeietfâl cemiyetinin idaresi altında bulundurulacak olan bu yurdların masraflarını belediye ve hususî muhaseba bütçelerinden ayrılacak tahsisatlarıyla karşılamak pek muvafık ve seri bir teessüs ve teşekkül vesilesi olur.

Daha başkaca varidat menbaaları da temin edilebilir. Bu müesseselerde yetişecek erkek ve kız çocuklarını zekâ ve istidatlarına göre san'at ve fân işlerine vererek Türk Milletinin nafi ve çalışkan ve müstahsil bir unsuru haline getirmekle bir varlık işi başarılmış olacaktır.

Nüfusumuzun azalmasına sebep veren içtimî hastalıklarımızdan biri de önümüze gelen hiddetlendiğimiz her hangi bir kimseye karşı silâh ve bıçak kullanarak adam öldürme işidir. Memleketimizde adam öldürme suçunu işleyenler ile muhtelif tarzlarda ve muhtelif usullerle mücadelede bulunmağa mecburuz.

Umumî mahiyetten ayrılan ve hususîyeti ifade eden mücadele usullerinden bir kaçını burada okuyucularımıza arz edeyim.

Bıçağı ile veya silâhı ile veya sopasile adam öldürenlerle eyaa az ceza görecektir düşüncelerine kapılarak mes'ul tutulmı-

yacak bir çocuğun adam öldürmesine sebebiyet verenler hakkında tatbik edilecek cezalarda tahfif sebeplerini muayyen ve sabit çerçeve içine alarak bu yollarda suçlunun istifade etmesi imkânlarını azaltmak içtimaî hastalıkla mücadelenin bir yolu olabilir.

Bu aynı zamanda içtimâiyatımızı ceza kaidelerine de taallük ettiğinden ceza ulâmasının bu vadede ilmî münakaşalarını ve içtimâiyatçılığımızın fikirlerini bildirmeleri Memleket için hayırlı bir çalışma yolunu açar.

Türk Vatanında oturan her Türk kanunun himâyesi altındadır. Şahsî, ferdî kudretinin himayesine kimsenin sığınmasına ihtiyaç ve lüzum yoktur.

Bu sebepten dolayı kimsenin ferdî silâh taşımaya, tabanca ve pala gibi yaralayıcı ve öldürücü vasıtaları tutmasına da mahâl yoktur.

Silâhı ve tabancayı hepimizden almak, toplamak şüphe edilemez ki cinaî birçok hadiselerin önünü alır.

Bir tarla münazaası veya alacak işi yüzünden adam öldürmek pek manasızdır. Hak istihsali maksadile adam öldürenler hakkında kanunî vasıtalarla müracaat etmeden öldürmüş olduğundan kendisini tam katil olarak karşılamalıyız. Katil olanların Memleket hesabına yaptıkları fenalıkları birer birer kısaca gözden geçirelim.

Kendisi 'ceza evinde senelerce kalarak Memlekete iktisaden harsen nâfi olamıyor.

Sıhhatı bozulur ceza evinden kurtulmasile sağlam nesil yetiştirme kabiliyetini gaip etmiş olur.

Evlâd ve ayali perişan kalır pek fakir bir müstehlikten başka bir şey değildir.

Askerlik vazifesini yapamıyacakların arasına girer. Görülüyor ki çalışacak, kazanacak evlâd yetiştirecek bir Türk ceza evinde cismen ve ruhen çürümektedir. Öldüren gibi öldürülen için de aynı mülâhazalarımız tamamen mevcuttur. Cemiyet iki taraflı olarak bir hadise ile lâakâl iki kişiyi bazan üç beş kişiyi varlık defterinden siliyor. Adam öldürme işle-

rinde hepimizin çok dikaktli ve hassas bulunmamız icap ediyor.

Şurada umumî bir manada :

Memleketimizde nüfusu çoğaltmak ölümü azaltmak; nihayet beşikten başlayarak mezara kadar gözedeceğimiz en büyük iş edineceğimiz meselelerdendir. Öyle ki :

Terbiye ve sağlık ve bilgiye taallûk eden işlerimizdendir. Memlekette nüfusu çoğaltacak tedbirleri, kaideleri ve memnuatı ruhiyat cephesinden de tetkik ve tahlil ederek Liselerimizde dersler verilmelidir. Hattâ köylerimize varıncaya kadar küçük küçük amelî malûmatı ve nasihatları ihtiva eden kitaplar yazılmalıdır. Her köylüye bu kitapları okumağa yazılanları tutmağa ve yapmağa mecbur etmelidir.

SAİT TOKATLI



Evliya çelebi gözüle - Denizli

« Kasabai Saray yanı Ezinei abât »

Büyük Türk seyyahı Evliya çelebi (M. 1672 - H. 1082) yılında Aydın — Nazilli — Kuyucak yolu ile Sarayköye uğramış ve oradan Honaza geçerek sonra Denizliye gelmiştir. Evliya Çelebinin gezdigi kasabaları sıra ile gözden geçirerek arada hatıra gelen düşünceleri sayın okuyucularımıza arz edeceğim. Bu zatın hikâyesine nazaran Sarayköy şu vaziyette idi.

Serlavhada yazıldığı veçhile bu kazaya (Saray) kasabası denilmekle beraber (Ezinei âbât) da denilmekte idi. İkiyüz haneli ve hanelerinin üzerleri toprak idi. Bir camii iki mescidi, bir hamamı ve bir hanı ile beş dükkândan ibaret büyücek bir köy idi. Bu mamur köy, Afyonkarahisarındaki Gedik Ahmet paşa camiine vakıf edilmişti, mütevellisi mahallin hakimi idi. Bu kaza Denizliye bağlı olup kethüdası ve serdarı Denizlide oturmakta idi.

* * *

Sarayköyün o tarihdeki idare mürkezi bugünkü yerinde olmasa gerektir. Çünkü bugünkü Sarayköy kasabası evliya çelebinin buradan geçtiği sırada mevcut olmayup daha yeni kurulmuş bir kasabadır. Bir çok araştırmalara rağmen eski (Ezinei âbât) ın bulunduğu mahalli henüz tesbit etmek mümkün olmamıştır. Evliya çelebi, “ .. bu kariyei mamura Afyon karahisarında Gedik Ahmet paşa camiinin evkafından olmağla mütevellisi hâkimdir. (1)”, cümlesini kullanarak bize bir ip ucu vermektedir. Gedik Ahmet paşa vakfı olan köyleri evkaf idaresinden araştırmak suretiyle eski (Ezinei âbât) ın bulunması imkânı hasıl olacaktır. Bu ciheti Sarayköy Halkevinin himmetinden bekliyoruz.

(1) Evliya Çelebi Seyahatnamesi cilt 9 sahife 190

Ev saf Kalei Honaz

Evliya çelebinin ifadesi kısmen bugünkü yazı dilimize çevrilerek aşağıya alınmıştır:

Rum kayserleri oğullarından Honaz adıyla bir kayser meliki tarafından bina edilmiş olduğundan Honaz derler. Sonra Germiyan oğlu Yusuf bey fethidir. Andan Âli osmanyandan koca Muradı sani eline girmiştir. Anadolu sancağı hakinde Denizli kazası hududunda yüz elli akça kazadır. Ve kal'âsı Honaz dağının burnunda evci asumana ser çekmiş bir yalçın kızıl kaya üzere kahkaha misâl bir şeddad kal'âi metindir. Etrafının kaç adım olduğu malûm değildir amma beş köşelidir. Batı tarafına açılan bir kapulu bir küçük kal'âdır amma sarptır. Bu kal'âdan Denizli şehri ayaklar altında gibi görünür. Kalâ içinde hepsi toprak örtülü kârî kadîm dört yüz ev vardır ve cümlesi Denizli sahrasında (İneâbât) canibine nazır havadar evlerdir. Kal'â evleri olmakla havaledar evlerdir. Kal'â içre ancak bir kurşunsuz eski camii ve iki zaviye ve bir mektebi ve kadı mahkemesi var ve bu kal'âda asla kefare yoktur. Girerse katlederler. Cümlesi aşağı şehirde olurlar ve bu kal'â gayetülgaye metin ve müstahkem olmakla celâli korkusundan Vilâyetin cümle ayanının zikîymet esbapları burada durur. Zira karayazıcı ve Celâli Said arap ve birkilili Celâli Cennet oğlu adındaki eşkiyalar beşer altışar ay bu kal'âyı muhasara edüp bir veçhile zafer bulamayup Hâip ve hâsir gitmişlerdir. Ta bu mertebe Van ve Mardin kal'âsı misâl kal'âi bülenddir. Dizdarı ve yirmi adet neferatları ve serdari vardır. Amma Sipahı kethüda yeri yoktur ve kal'âdan aşağı varuşa bin adımda inilir. Bu varuşta iki müslüman mahallesi vardır. Bunlardan başka keferelerde sakindir. Hepsi ikiyüz hanedir. Bir cami, bir mescit, bir hamam ve bir han ve bir kaç tüccar dükkânı vardır mamaa tabakhanesi altında akgöz pınarı nam bir âbî hayattır. Ayağında nice yüz asiyâbı dakikler vardır. gece gündüz asiyâbı felek gibi cevelan edüp ehalü Vilâyet kendi kendilerinin ömrü azizleri gibi üğütup kutula yemüt kifaflanırlar bu değirmenlerden

aşağı nice bin bağ ve bahçeleri sulayan maihayattır. ve nehri menderesin bir başı dahi bu nehri Honazdır ve bir fırkası dahi aşıklı kazası kasabası içinde büyük akgöz pınarıdır. Dere ve tepelerden cem olup derya misâl nehri menderes olur. Ve Honazın iki saat yer bağ vebahçesi zeyn olmuştur. Ve nice yüz abirevanları cari olmuştur ve bu şehri temaşâ edüp cenup canibine bağ ve bostanlar içre beş saatta Denizliye gidilmiştir.

Evliya çelebi, Honaz kal'âsından Denizli şehrinin görüldüğünü yazıyor. Bunda mübalâa var. Her halde kendisi kal'âyı çıkmamış olmalı ki oradan Denizlinin görüldüğünü yazmıştır. Honaz kal'âsından Denizli ovası ayaklar altında gibi görünür fakat batı tarafında bulunan Denizli görünmez. Çünkü Honaz dağının şimâle doğru uzanmış bir burnu Denizli ile Honaz arasını kapatır.

*
* *

Honaz kalâsı, Evliya çelebinin dediği gibi çok yüksek bir yerdedir. Eşkiya ve düşman tehlikesi kalktıktan sonra oraya çıkılıp inilmesindeki müşkilât sebeble terk edilmiştir. İçindeki binalar kâmilten yıkılmıştır. Kasaba, aşağıda varuşun bulunduğu mahaldeki evler yanına nakil olunmuştur. burası da yamaç bir yer olduğundan sonraları tedricen kasaba aşağıya akmış ve daha az meyilli olan bugünkü yerine gelmiştir.

Honazın hangi tarihte Türkler eline geçtiğini ve bugünkü halini gelecek sayılarda yazmak üzere şimdilik bu kadarla iktifa ediyorum.

F. A. Akça

Orduda Sancak

*Kızıl başın bulandıkça bağrımızın ateşine,
Şafaklara renk verirsin, rüzgâra ahenk verirsin,
Ay yıldızın nur sunarken egemenlik güneşine,
Uzak geleceklere de geçmişten şan gönderirsin.*

*Türk askeri atılacak yol açtığı her hedefe,
taşımaya ant içmişiz seni şereften şerefe.*

*Yolu açık bahtı aktır bu kahraman göğüslerde
Şan yolunda ölenlere şan verecek Türk sancağı,
Güneş sönse o daima parlıyacak yükseklerde
Türk ordusu yaşadıkça yükselecek Türk sancağı.*

*Türk askeri atılacak yol açtığı her hedefe,
Taşımaya ant içmişiz onu şereften şerefe.*

N. K.

Sağlık öğütleri

Bağırsak Borusunun hayvani tufeylleri

Memleketimizin her tarafında az çok görüldüğü gibi bilhassa Denizlide bu tufeyillerin pek fazla görülmesi dolayısıyla bu bahis hakkında bir kaç satır yazmağı faydalı gördüm. Bu tufeyiller cinsiyeti kemale gelmiş solucanlardan çıkan yumurtalar ara hayvanına girerler. Ve burada kis haline geçerler. İnsanlar bu ara hayvanların kisleri havi gıdaları yemek suretiyle intana uğrar. Bu vaziyet tecrübe edilmiştir.

Şu şekle nazaran çiğ olarak yinilen gıdaların bilhassa Denizlide ekser mahallerde fena sularla sulandığından dolayı solucan yumurtaları insanlara geçiyor. Sırası gelmişken şunuda söylemeden geçemiyeceğim. Bu mülevves sularla sulanan gıdalar solucan yumurtalarını insanlara naklettiği gibi bilhassa Tifo gibi mühlik olan ve Denizlide hiç eksik olmayan bu hastalık da sular ve sebzeler vasıtasıyla insanlara nakl olur. Bunun için yenilecek ve içilecek şeylerde son derece titiz hareket edilmesi zaruridir. Solucan diye ehemmiyetsiz telâkki edilen bu hayvani tufeyiller seririyat noktai nazarından çok büyük bir ehemmiyeti vardır.

Bir çok hastalıklarla iltibas eder ve Doktorları bile yandıracak şekillerde arazının değişik olması dolayısıyla çok mühimdir. Bu tufeylat kanda bile tahavvülât husule getirdiği gibi semmi araz dâhi gösterir.

Solucanlar şariti ve üstüvani diye ikiye ayrılır.

ŞERİTİ DİDAN : Bizim mintıkamızda 1 -- Tenyasolyüm, 2 -- Tenyasajinata, 3 -- Botriyosefalüs latüs diye üç kısım tahtında mutalâa olunur.

Bunlar maddei gaite içinde yumurtaların mikroskoplar tahrişi ile anlaşılabilir. İlk iki solucanın çengellerden ibaret

başı vardır. Diğerinin iki yan emici kısmı vardır. Şeriti olan solucanların başları küçüktür. Proglotti dediğimiz tenyalardaki boğumlar başa doğru gittikçe ufalır. Solucanlar şerç tarikile itrah ettiği solucanlardan anlaşıldığı gibi bazı defalarda ara sıra bağırsaklardaki şiddetli sancılar, defi tabiide ademi intizam sebepsiz kusmalar zuhur eder. Umumî olarak hastalarda kesiklik, düşkünlük, nöbet tarzında şiddetli iştiha veya bilâkis iştihasızlık, geceleleri inikâsi olarak işemeler, ağız sulanması, gözbebeğinin büyümesi, burun kaşınması, yarımbaş ağrıları, sar'aya benzer nöbetler görülür. Bazan habis kansızlık yapar. Cildin rengi sarı esmerimtırak renge tahavvüleder.

ÜSTÜVANİ DİDAN : Yer solucanına benzer erkeği dışından kısadır. Erkeği 25 santimdir. Başlarında dişlerle mücehhez dört dudağı vardır. Bunlar vasıtasıyla ince bağırsaklara yapışırlar hattâ mideye girerek ağız ve burundan çıktığı her zaman görülür. Bunlar hiç bir hastalık alâmeti yapmadığı gibi bazan diğer şeriti didanda yazdığımız arazi gösterir. Bazan açlık ağrıları ve kaylar zuhure gelir. Sebepsiz ishaller görülür.

Umumî arazdan zayıflık, yarımbaş ağrısı çok görülür. Askarid denilen bu solucanlar müzmin bağırsak iltihabı ve aynı zamanda safra yollarına girerek şiddetli iltihabat ve hattâ bağırsaklarda tıkanmak alâimi bile gösterir.

OKSİYÜRLER : Küçük çocuklarda görülen bir tufeyldir. Erkeği dört dişisi 9 — 10 milimetredir. İntan diğerlerinde olduğu gibi ara hayvanı olmasına lüzum yoktur. Doğrudan doğruya ağızdan giren yumurtalarla olur.

Rüşeym ince bağırsakta teşekkül eder. Dişisi yumurta bırakmak için şerçden dışarı çıkar. Bu sebepten maddei gaita ada nadir görülür. Şeç etrafındaki beşere içinde de çok bulunur.

Bunların çocuklarda gösterdiği arazi: Meai müstekimde nezle bilhassa kız çocuklarında ferce girerek müthiş kaşınmalar

yapar. Hattâ istimnayı bilyet gibi çocukları ufak yaşta fena bir itiyada alıştırarak vereme kadar götürür. Bunlardan başka ekzema ve ferc iltihabatı yapar. Apandis içine kadar girer.

Yukarıba izah ettiğim gibi ehemmiyetsiz telâkki edilen bağırsak tufeyilleri ne kadar fena avarız yapıyor. Bunun için yenilen ve içilen şeylere dikkat edilmesi lâzım olduğu gibi bilhassa oksiyür denilen tufeylat çocukların elleri vasıtasıyla ağızdan geçtiği için her çocuk ebeveyninin çocuklarının teharret ve nezafetine dikkat etmesi gerektir. Burada yalnız tufeylatin insanlara ne suretle geçtiğini ve ne gibi arızalar yaptığını ve bunlara karşı korunmayı muhtasarca yazdım. Tedavisi etibba tarafından yapılması lâzımdır. Çünkü bunların ilâçları az çok zehirlidir. Pek ufak çocuklara, gebelere ilâç verilemez. Mahzurludur. Yukarıda zikr ettiğim arazi gören her hasta derhâl hekime müracaat edip bir an evvel lâzım olan ilâcı alıp fena akibetler tevhit eden bu tufeylattan kurtulmalıdır.

Dr. Süzan Güney

Bağçem

Her gün güneş doğunca
Açar yeni bir gonca
Serpilir çiçeklerim.

Çiğ titrerken çimende
Bülbüller gibi bende
Çiçekleri beklerim..

Bağçemdeki her yeri
Sarıncı kuş sesleri
Bir az ferahlar içim .

Bülbül öpse gülümü ,
Haset yakar gönlümü
Hemen solar sevincim .

Bir az çokca baksalar
Çıksa hafif bir ruzgâr
Bahçem kurur sanırım .

Kuşlar kırsa dalını
Arı alsa balını
Yine ben kıskanırım .

E. Tuğal

Edebiyat Köşesi :

Mai Siyahın Tahlili

Yazan: Fehmi Erdoğan

Bay Halit Ziya ilk romanlarından sonra mai siyahı ile o zamonın bizdeki matbaa âlemini ve bu çevre ve içinde iyi bir roman halinde verdi. O zaman Avrupa romanları mücerret aşk maceralarını mevzua dahil etmiyorlar, hayatın diğer içti-mâî vak'alarını (amele hayatı, telak, sermaye alemi gibi) içti-mâî safhalarını mihver yapıyorlardı.

Mai siyah muharriri böyle bir eser meydana getirdi. Kırk yılda dediği gibi. O zamanın sıkıcı, zehirli havasından nefes alamayan bir genç yaratmak, bütün idealleri için haykırırsın.en sonunda emelleri birer birer uçsun gitsin. İstiyormuş. İşte Mai siyah böyle imaginair (Hayalı) bir gencin hayatını anlatır.

İsmail Habip "Mai siyahın tuhaf bir tecellisi var : eserde ikinci. üçüncü derecede ehemmiyet verilen şahıslar canlı, asıl yaşatılmasına özenilen Ahmet Cemil ölüdür., der. Halbuki birinci derecede romanda yaşatılan tipler : Ahmet Cemil, Raci, Ahmet Şevki, Hüseyin Nazmi, Lamia'dır. Bundan sonra bir de İsmail Şekip vardır.

Muharrir bu eserle tip nasıl çizilir? merhale nasıl verilir? tahlil nasıl yapılır? bunu göstermemiştir. Romanda tanzimat romanlarındaki gibi Pedantizm (malûmat furuşluk) yoktur. Ah-lâkî ders vermiyor. Eserin umumî havasında ne yapmak iste-diği bellidir. Romanı tahlil ederken tipler, teknik kısmı, plân ve kompozisyon diye ayırarak yazmıyorum. Umumî olarak ele almış bulundum. Bu tasnifi karie bırakıyorum.

Muharrir bir tipi verirken onun meçhûl ve şüpheli tarafını bırakmıyor. Bazan istihfami cümlelerle bu meçhul kalan kı-sımlar hakkındaki malûmatımızı tamamlamak için söze başlar. Gerek Mai siyahda, gerek aşk memnuda vak'aya halihazırdan girer. Sonra maziye canlandırır.

Hayâli, romantik bir hayâl değildir. Ahmet Cemil çağında ki her kimin yürütebileceği bir hayaldir. Muharrir suya bakarak, kelebeklerin arkasından koşarak şiir söylemeven bir tipte karşı karşıya bırakıyor.

Devrin sıkıcı istidadı ve annesile kız kardeşini iâşesini temin etmek karşısında böyle hassas ruhlu bir gencin şiirlerini tabettirerek satmak ve böylece hem şöhrat kazanmak hem de zengin olmak, Lâmiaya kavuşarak sevgisini tatmin etmek gibi hayâl beslemesi zarurî idi.

Bu hayâller olmasaydı Ahmet Cemil gibi bir gencin ya deli olması, yahut betbinliğe düşmesi ve yahut da büyük hayâller kurması lâzımdı ki muharrir bunlarla yarattığı tipi kurtarmıştır.

Romana hâkim olan eda Realisttir. Ara sıra romantikliğe de kaçıyor. Fakat ruh tahlilili bu romantikliği kapatıyor.

İfadelerde orijinalite vardır. Yepyeni kelimeler ve mefhumlar romanda yer almaktadır. İfadede evvelâ hareket sonra tasvir, daha sonra tahlil ve konuşma vardır. bu mutlaka her şairinde böyle devam etmeyebilir. Fakat bir hareketi, müteakibi konuşma, tahlil, tasvir mutlaka yer alır, böylece teknik bakımından mükemmeliyeti meydana gelmiş olur.

Bir bulumdan diğerine geçerken Reşat Nuri beyin romanlarındaki gibi uzun zaman farkı görülmez. Aradan yarım sahilelik bir yazı çıkarılsa romanın umumî kompozisyonuna hâlel gelir. Yaratılan tidlerle beraber tabiatla ifade alıyor. Bir mekân ve tabiat tasvir edilirken tiklerle irtibatlıdır. Yani tanzimat romanlarında olduğu gibi tip bir yoldan geçerken karşıyalının odaları; eşyası tasvir edilmez. Tip nerede ise orası tebarüz ettirilir. Hüseyin Rahminin ve Ahmet Mithatın romanlarında olduğu gibi pasajlar uzun değildir. Mevzudan ayrılarak tâ Yunan filosoflarından dekarte kadar filosoflar hakkında malûmat verdirilmez.

Mai siyah şairliğe meyâl bir gencin şiirlerini ve emellerini tahakkuk ettirmen istemesi ve sonunda bütün ideâllerinin birer birer uçup gittiği bir hayatı anlatır.

Ankara

Ulusal mabedimin yoktur dünyada eşi ,
Parlamıştır oradan Türkün altın güneşi ,
Fışkırırken kalplerden ilâhi yurt ateşi ;
Sakaryaya gömüldü binlerce düşman leşi .



Türkün kalbi Ankara oldu arzın mihveri ,
Dünyalara şanverdi Tanrımızın yaveri ,
Yüce Başbuğ haykırdı: Türk askeri ileri !
Bu sayhayla sarsıldı Akdenizin dipleri :



Mucize yaratmanın artık gelmişti çağı ,
Yolumuza serildi galiplerin sancağı ,
Türk, kaniyle yuğurdu bu mukaddes toprağı ,
Dalgalandı göklerde ay yıldızlı bayrağı ,

Lise : Hasan Türker

Asya Şimşekleri

*Açınca kanat başı dumanlı Altaylardan
Ovaların rüzgârları bize yoldaş oldu
Atlarımızı sulıdık o billûr çaylardan
Yayladaki ceylânlar bize arkadaş oldu .*



*Tanyerinden daima şimşekler gibi çıktık.
Bastiğimiz bozkırlar zümrüt Ovalar oldu .
Başsız yıldırımları hep peşimize taktık .
Başbuğumuz onlara da herzam baş oldu .*



*Biz yiğitlere konak oldu Anadolumuz .
Hedef bu değildi daha uzundu yolumuz ,
Burada vurmak isteyenler o koca T Ü R K Ü
İrkildiler görünce karşıda A T A T Ü ' R K ü*

Sedat Kızıllık

Irak menzilleri

Tefrika № 9

Yıl 1914 Genel savaşta

Yazan : Atalutfi Özdil

Bu tüfenklerle arkadan ordumuzu vuracaklardı . Geç vakit ordu kumandanından bir telgraf aldık (İngiliz esirleri 13 bin kişidir . 3 bini halis İngiliz ve on bini Hintli müslüman ve banyanlardan ibarettir . Bunların başında 5 General vardır . 4 dü vapurla hareket edecek bu vapurlarla İngiliz ve Türk hasta ve yaralıları eğidecektir . 1000 neferden fazla alamazsınız . Vapurun iki yanına kulübeli demir dubalar alacaksınız .) Silâh kaçıranlar kurşuna dizilecek .

Vapur sabaha kadar hareket etmelidir . Bu emrin alındığı tarihini bildiriniz .) İmza : altıncı ordu komutanı . .

Vapuru tertemiz yıkattık . 4 İngiliz generali geldi . Birinci mevki kamaralarına yerleştirttik . Bundan sonra hasta ve yaralı ingiliz zabitleri vapurumuza girdiler .

Hepsinin kollarında fosforlu bilek saatları vardı . Bunları ilk defa görüyorduk Okadar hoşuma gitti ki . Bunlar esir olduğu halde bir tanesini alamadım . Bundan sonra 800 kadar yaralı ingiliz neferleri iniltir içinde sedyelerle vapurun güvertesine yerleştirildi . İşte aklım başıma geldi . Vapur diriler kabristanına benzemişti . Mahşer gibi feryatlar yükseliyordu . Bir ingiliz doktoru yanıma geldi . Kızıl ve kırıl bir kikirik , içini çeke çeke pepe bir dille bana soruyordu .

— İspikin İngiliz = İngilizce biliyormusunuz ?
ben cevap verdim .

— No. parlez vous fransez = Hayır , Fransızca biliyormusunuz?
o sevinerek tekrar cevap verdi .

— O yes, Parle = Evet biliyor, biliyor . . .

ikimizde yarım fransızcamızla bir birimizi çok iyi anlamağa başladık . Beraberce yaralıları ve hastaları vapurun kamara ve ambarlarına yerleştirdik . Güvertesi hafif yaralılara

ayrıldı. Ve balık istifi yerleştiler. Birbirine yaslanmış yatıyorlardı. En sonunda 2 sedyede gök gözlü iki ingiliz yaralı geldi. Bacakları ve kaval kemikleri çatlamıştı gözlerinde yaşlarla çocuk gibi ağlıyorlardı. Güverte merdiveninden her ikisini zahmetle yukarı çıkardık. Demir parmaklığın yanına ve kaptan köprüsünün önüne ikisini de yatırdık. Acız, acız diye bağııyorlardı. Derken bizim yaralılarda sükun etti ilk gelen Boyabatlı bir baba oğul, ikiside salon kapusunun önüne yanyana yatırdım, İhtiyar babanın yarası kuyruk sokumunda idi. Kurşun bel kemiğinden girmiş ve mesaneyi delerek sağ kasığından çıkmış. İdrarını edemediğinden sonda ile ahyorlar. Ak sakalının üstünden inci gibi yaşlar dökülüyor. Belki müdhiş ızdırap çekiyor, oğlunu yarası göksüne yakın kurşun sol omuzundan girip sağ ciğerinden çıkmış, Buda yemek yiyemiyor. Bunları yatırırken arkamdan birisi dürttü. Dönüp baktım eli çene sargısında kırmızı yanaklı bir genç asker. Sende mi yaralısın dedim? Eliyle sargısını açtı, ürküp geri çekildim. Parçalanmış çenesini yalnız bir deri parçası tutuyordu. Acele pansuman ederek islim borusunun yanına uzandırdım. Tam bu sırada çaylarda gelmişti. İlk önce bu yaralıdan başladım Bir cam honi ile çayı boğazına yavaş yavaş akıttım. Midesi ısındıktan sonra ellerini göğze kaçırdı. Bir şeyler mırıldandı. Ve dokuz parmağını gösteriyor, anlaşıyordu ki 9 gündür aç imişler. Yukarı güverteye çıktım. iki yaralı ingilize çaylarını verecektim. Arkamdan 1 bağırmadır koptu. Dönüp baktım bacaklarından yaralı bir Türk neferi inliyerek söylüyordu. Aman evendim, o iki gök cavura çay verme, bana bomba attılar, Ayaklarımı tuzmuz ettiler ikisini tanıyorum, ben cevap verdim: hiç öyle olurmu oğlum, ? onlar senin gibi yaralı... ve o ılar bizim misafirimizdir. Vapurumuz 600 yaralı ve 400 hasta ile menzile doğru hareket etti. Tam üç gündür uykusuz bulunuyoruz. Kurtlanmış yara kokularından, yemek ve içmekten iğrendim. 18 hasta bakıcı neferden yarısı hastalandı. Vapurumuzun içi iniltilelerle bir mahşere döndü bu ilk yaralı götürüşüm beni dünyadan soğuttu. Ödev yapmak için bir kaç kırık ayağa basmadan ve onları feryat ettirmeden geçmenin imkânı yok. Sabaha kadar ağır ağır menzile yaklaştık.

Devam edecek

«Kırık Mezar taşıyım»

*İçimde arzuların serabı erken oldu,
Güller soldu, o güller; zehirli diken oldu.
Teselsiz bir çocuk gibi aşktan çok uzak,
Şırtımda karanlıkla kalbimde kefen oldu.*

*Bağlarda sararıpta yapraklar dökülünce,
Rüzgârlarla birlikte toprağa gömülünce;
Kâinatın füsunkâr semasına dalarım.
Eylül « Onbeş » te solan gencayı hatırlarım !*

*Allın saçlar bir yığın topraktır solmaktadır.
Yine öksüz ruhuma acılar dolmaktadır.
Arıyorum yıllar var... « Nerede? » diye heyhat yok!
Yokluklar içimde bir mezar olmaktadır !...*

*Benim için yaş döken olsada ah ! istemen.
Önümde gün olmasın bir tek sabah istemem,
Hem kalbime, hem bana yâr olsun karanlıklar.
Benliğimde toplansın kieranlar yalnızlıklar !...*

Anladımki bu ruhum elemeler diyarında ,
Anladımki bu coşkun matemler diyarında :
Kalbimi doğrayarak yerlere sereceğim ,
Varlığı melâl olan aşkla can vereceğim !...

Kayılsın bıçaklarla vücudum diri , diri
Kalsın ta ... asırlarca bu mahkûmun sözleri .
Bu zavallı şairin derdi ile dembedem
Yıldızların kör olsun yaş dökmeyen gözleri !...

Cefa benimdir ey can ! hiç bir sefa istemem .
Küsgünüm hayatıma ... gülden vefa istemem .
Kuluna acımayan " Tarı , d n bile billâh !
Zehir içsem bu aşkla artık şifa istemem .

Anladımki bu gamın ezeli ayyaşıyım ,
Bir ölünün ardından dökülen göz yaşıyım .
Giden gitmiş, yâr gitmiş !.. ben kabrinin başında,
Gönül mezarlığının, kırık mezar taşıyım !...

Necip Rahmi Tokat



Fiati - 12,5 - kuruştur.

Halkevlerinde çıkan Dergiler

Halkevinin adı	Derginin adı	Kaç günde bir ÇIKTIĞI
Adana	Görüşler	Aylık
Afyon	Taşpınar	"
Antalya	Türk Akdeniz	İki aylık
Bafra	Altın Yaprak	Aylık
Balıkesir	Kaynak	"
Bursa	Uludağ	Üç ayda bir
Burdur	Ülker	Aylık
Denizli	İnanç	"
Elâziz	Altan	"
Eminönü	Yeni Türk	"
Eminönü	Halk Bilgisi Hb	"
Gireson	Aksu	"
Isparta	Ün	"
İzmir	Fikirler	15 günde bir
Konya	Konya	Aylık
Manisa	Gediz	"
Merzifon	Taşan	"
Milâs	Yeni Milâs	"
Muğla	Muğla	"
Niksar	Ülker	"
Trabzon	İnan	"
Samsun	19 Mayıs	"
Sinop	Dıranaz	"